

Ezt az oldalt gépi fordítással [\[Link\]](#) fordították le. A gépi fordításokban előfordulhatnak az egyértelműséget és a pontosságot potenciálisan csökkentő hibák; az ombudsman nem vállal felelősséget az esetleges eltérésekért. A legmegbízhatóbb és jogilag korrekt tájékoztatásért olvassa el a fenti linken található, angol nyelvű forrásverziót. Bővebb információért tekintse meg [nyelvi és fordítási politikánkat \[Link\]](#).

Határozat saját kezdeményezésre annak vizsgálatára, hogy az Európai Bizottság hogyan ellenőrzi az uniós strukturális és beruházási alapokat annak biztosítása érdekében, hogy azokat a fogyatékossgal élő személyek önálló életvitelhez és közösségbe való beilleszkedéshez való jogának előmozdítására használják fel (OI/2/2021/MHZ)

Határozat

Ügy OI/2/2021/MHZ - Vizsgálat megindítása 03/02/2021 - Határozat 27/04/2022 - Érintett intézmények Európai Bizottság (További vizsgálat nem indokolt) |

A vizsgálat arra vonatkozott, hogy az Európai Bizottság hogyan ellenőrzi, hogy a tagállamok felhasználják-e az uniós strukturális és beruházási alapokat a fogyatékossgal élő személyek és az idősek független életvitelhez és közösségbe való beilleszkedéshez való jogának előmozdítására (intézménytelenítés), és hogy a Bizottság szankciókat alkalmaz-e, ha nem.

A vizsgálat során az ombudsman nemzeti ombudsmanoktól és civil társadalmi szervezetektől kapott észrevételeket.

Az ombudsman megállapította, hogy a Bizottság egyértelműbb iránymutatást adhatna arról, hogy az esb-alapok felhasználásával összefüggésben elő kell mozdítani az intézményesítettség csökkentését. Úgy véli továbbá, hogy a Bizottság lépéseket tehetne az esb-finanszírozású tevékenységek nyomon követésének javítása érdekében, és hogy proaktívabb megközelítést kellene alkalmaznia a végrehajtás terén, különösen akkor, ha aggályok merülnek fel azzal kapcsolatban, hogy az esb-finanszírozású tevékenységek ellentétesek az intézményesítettség csökkentésére vonatkozó kötelezettséggel. Az ombudsman arra is rámutatott, hogy különösen ébernek kell lenni a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében felhasznált pénzeszközökkel kapcsolatban.

Az ombudsman lezárta a vizsgálatot, és tíz javaslatot tett a Bizottság által kiadott iránymutatás és az ellenőrzési folyamat javítására. Hangsúlyozza, hogy a Bizottságnak gyors lépéseket kell

tennie, tekintettel a Covid19-világjárványra válaszul létrehozott kiegészítő finanszírozási programokra, valamint a hatályos szabályok közelmúltbeli módosításaira.

Az ombudsman mérlegelni fogja, hogy a jövőben visszatérjen erre a kérdésre, hogy értékelje az előrehaladást.

A saját kezdeményezésű vizsgálat háttere

1. Az EU részes fele a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezménynek (CRPD), amelynek rendelkezései immár az uniós jog szerves részét képezik [1] . A CRPD 19. cikke kimondja, hogy az egyezmény részes felei „*elismerik minden fogyatékossgal élő személy egyenlő jogát arra, hogy a közösségekben éljenek, másokkal egyenlő választásokkal, és hatékony és megfelelő intézkedéseket hoznak annak érdekében, hogy megkönnyítsék a fogyatékossgal élő személyek számára ezt a jogot, valamint teljes befogadásukat és a közösségekben való részvételüket*”. Az EU az önálló életvitelt és a társadalmi befogadáshoz való jogot uniós hatáskörként határozta meg [2] .

2. Az „intézménytelenítés” [3] a CRPD egyik konkrét célkitűzése. Az ENSZ Fogyatékossgal Élő Személyek Jogaival Foglalkozó Bizottsága [4] kijelentette, hogy az intézményi gondozásba való folyamatos beruházás akadályozza az önálló élethez való jog teljes körű érvényesülését és a közösségbe való felvételét. [5] Az ENSZ bizottsága azt ajánlotta, hogy „*az EU dolgozzon ki megközelítést az intézményesítettség csökkentésének irányítására és előmozdítására, valamint erősítse az európai strukturális és beruházási alapok felhasználásának nyomon követését annak biztosítása érdekében, hogy azokat szigorúan a helyi közösségekben a fogyatékossgal élő személyek számára nyújtott támogatási szolgáltatások fejlesztésére, nem pedig az intézmények átalakítására vagy bővítésére használják fel*”. Az EGSZB azt is ajánlotta, hogy az EU „*felfüggesse, vonja vissza és térítse vissza a kifizetéseket, amennyiben megsértik az alapvető jogok tiszteletben tartására vonatkozó kötelezettséget*” [6] .

3. A közös rendelkezésekről szóló rendelet [7] [8] meghatározza az európai strukturális és beruházási alapokra (esb-alapok) vonatkozó szabályokat. Kijelentik, hogy az esb-alapokat oly módon kell végrehajtani, hogy az elősegítse az intézményi ellátásról a családi és közösségi alapú ellátásra való áttérést [9] .

4. Korábbi, panaszokon alapuló vizsgálatok során az európai ombudsman megpróbálta megvizsgálni, hogy ezt mennyire következetesen alkalmazzák. [10] A civil társadalmi szervezetek továbbra is aggályokat vetnek fel azzal kapcsolatban, hogy az uniós forrásokat a fogyatékossgal élő személyek intézményi gondozási létesítményeinek építésére használják fel [11] .

5. A Covid19-világjárvány a bentlakásos gondozási intézményekben dolgozók helyzetére összpontosított, bizonyítékkal arra, hogy nem tettek elegendő lépést az intézményi gondozásban dolgozók védelme érdekében. 2020 májusában az ENSZ akkori, a

fogyatékossgal élő személyek jogaival foglalkozó különleges előadója és a megfelelő lakhatáshoz való joggal foglalkozó különleges ENSZ-előadó levelet küldött az Európai Bizottságnak, hogy aggodalmának ad hangot azzal kapcsolatban, hogy egyes uniós finanszírozású projektek megfelelnek-e a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény 19. cikkének. [12] Különösen a következőket állapították meg: „Az Európai Bizottság azáltal, hogy továbbra is pénzügyi támogatást nyújt azoknak a projekteknek, amelyek előmozdítják és erősítik a fogyatékossgal élő személyek intézményesítését, támogatja, legitimálja és aktívan hozzájárul a fogyatékossgal élő személyek orvosi modelljének fenntartásához, aláírva a CRPD elfogadásával elért haladást, és arra ösztönzi az államokat, hogy tartsanak fenn olyan elavult, hatástalan és diszkriminatív kereteket, amelyek sértik a fogyatékossgal élő személyek jogait.”

A vizsgálat

6. Az ombudsman saját kezdeményezésére vizsgálatot indított annak vizsgálata céljából, hogy a Bizottság hogyan ellenőrzi, hogy a tagállamok hogyan használják fel az uniós strukturális és beruházási alapokat a fogyatékossgal élő személyek önálló életvitelhez való jogának előmozdítására, és hogy a Bizottság szankciókat szab-e ki, ha nem.

7. A vizsgálat során az ombudsman megkapta a Bizottság válaszát az ombudsman konkrét kérdéseire. Az ombudsman felkérte a civil társadalmi szervezeteket, hogy tegyék meg észrevételeiket a Bizottság válaszával kapcsolatban [13] .

8. Az ombudsman felkérte továbbá az Ombudsmanok Európai Hálózatának (ENO) tagjait, hogy adjanak tájékoztatást arról, hogy az általuk kezelt panaszok vagy a tudomásukra jutott információk alapján hogyan hajtják végre a független életvitelhez való jogot tagállamukban. Az ombudsman azt is megkérdezte tőlük, hogy megvalósíthatónak és kívánatosnak tartják-e a nemzeti ellenőrző bizottságokban való részvételt, amelyek az EU Alapjogi Chartájával és az UNCRPD-vel összhangban megvizsgálják az uniós finanszírozású programok teljesítményét. [14] Tizenhárom nemzeti ombudsman válaszolt. [15]

Megfigyelés

Az ombudsman kérdései a Bizottsághoz

9. Az ombudsman részletes kérdéseket tett fel a Bizottságnak, és a következőket tette fel:

a) Szándékában áll-e a Bizottság fokozni szerepét annak nyomon követésében, hogy az esb-alapokat az intézményesítettség csökkentésére használják-e fel?

b) Tervez-e a Bizottság változtatásokat vagy javításokat a személyzete és a nemzeti hatóságok számára az uniós finanszírozású projektek kezelésére vonatkozó gyakorlati iránymutatásokban

ebben a kérdésben?

C) Tervez-e a Bizottság további intézkedéseket vagy finanszírozást annak érdekében, hogy aktívan előmozdítsa az intézményesítettségnek a Covid19-világjárvánnyal összefüggésben azonosított akut problémákon alapuló csökkentését?

D) Szándékában áll-e a Bizottság egyedi követelményeket alkalmazni az intézményesítettség csökkentésére irányuló programok finanszírozására?

10. Az ombudsman arra is felkérte a Bizottságot, hogy ossza meg a Bizottsággal az ENSZ fogyatékossgal élő személyek jogaival foglalkozó különleges előadója és a megfelelő lakhatáshoz való joggal foglalkozó különleges ENSZ-előadó által a Bizottságnak közösen küldött levélre adott válaszát.

A Bizottság válasza

11. A 2021–2027-es finanszírozási időszakban a Bizottság továbbra is jóváhagyja a nemzeti programokat, és rendszeresen nyomon követi és ellenőrzi azokat annak biztosítása érdekében, hogy az egyes projektek megfeleljenek az uniós költségvetés tekintetében elfogadott prioritásoknak, a végrehajtási szabályoknak és a hatékony és eredményes pénzgazdálkodás elvének. Az Európai Unió Alapjogi Chartájával és a közös rendelkezésekről szóló rendelettel összhangban azonban a nemzeti hatóságok felelősek és mérlegelési jogkörrel rendelkeznek az egyes finanszírozási projektek kiválasztása és nyomon követése tekintetében.

12. A Bizottság kijelentette, hogy bár az esb-alapok lakossági létesítmények céljára történő felhasználása nem tiltott véglegesen, a tagállamoknak előrelépést kell tenniük az önálló életvitel és az intézményesítettség csökkentése terén. A Bizottság iránymutatása a tagállamok számára az esb-alapok 2014–20-as időszakra történő felhasználásáról megállapította, hogy méretüktől függetlenül nem nyújtható finanszírozás a bentlakásos ápolási-gondozási létesítmények építésére vagy felújítására. Számos esetben azonban a tagállamok a bentlakásos ápolási-gondozási létesítmények finanszírozását kérték, azzal érvelve, hogy ez az intézménytelenítés és az önálló életvitel biztosítására irányuló folyamat része. Azzal érveltek, hogy ez a folyamat személyre szabott szolgáltatások kifejlesztését, a hosszú távú bentlakásos intézmények tervezett bezárását és az általános szolgáltatások fogyatékossgal élő személyek számára történő rendelkezésre bocsátását követeli meg.

13. A Bizottság szerint egyértelmű prioritást kell biztosítani, hogy az Európai Szociális Alap Pluszt (ESZA+) a közösségi és családi alapú szolgáltatások nyújtásának támogatására használják fel. E folyamat kiegészítő lépéseként az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA) keretében forrásokat lehetett volna elkülöníteni az önálló életvitel biztosítását célzó infrastrukturális fejlesztésekre.

14. A 2021–2027-es programozási időszakban az intézményesítettség csökkentésének előmozdítása továbbra is prioritás az esb-alapok számára. A Bizottság iránymutatást kíván

kiadni a tagállamok számára az önálló életvitel és a közösségbe való beilleszkedés előmozdításáról.

15. A Bizottság ismertette az esb-alapok végrehajtásának előfeltételeit. A 2014–2020-as programozási időszakban ezeket „előzetes feltételrendszernek” nevezték. A 2021–2027-es finanszírozási időszakban ezeket „feltételezési feltételeknek” nevezik, két különböző kategóriával: valamennyi uniós alapra alkalmazandó horizontális feltételek és tematikus feltételek, amelyek az intézményi ellátásról a közösségi alapú ellátásra való áttérés szempontjából relevánsak [16] .

16. A Bizottság nyomon követése magában foglalja annak értékelését, hogy a tagállamok teljesítik-e ezeket a feltételeket. Képzési modult kíván kidolgozni, és technikai segítséget kíván nyújtani a feltételek végrehajtásának biztosítása érdekében. A Bizottság monitoringbizottsági ülések, éves végrehajtási jelentések, éves felülvizsgálati ülések és technikai találkozók révén fogja nyomon követni a programok végrehajtását. A Bizottság további nyomonkövetési forrásokat is igénybe vesz, például külső szakértőket, tanulási szemináriumokat és képzéseket saját „szolgálati tisztviselői” számára, akik a tagállamok finanszírozási programjait követik.

17. A Bizottság kijelentette, hogy a monitoringbizottságoknak olyan alapjogi szerveket is magukban kell foglalniuk, mint a nemzeti emberi jogi intézmények, amelyek szerepet játszhatnak annak biztosításában, hogy az uniós finanszírozású programokat a Chartával összhangban alakítsák ki és hajtsák végre. Az érintett érdekelt feleket, például a fogyatékossgal élő személyeket képviselő szervezeteket be kell vonni a programok tervezésébe és végrehajtásába, és alaposan ki kell használni szakértelmüket és hozzájárulásukat.

18. A Covid19-világjárvány finanszírozási határozatokra gyakorolt hatását illetően a Bizottság kijelentette, hogy a koronavírusra való reagálást célzó beruházási kezdeményezések [17] magukban foglalták a vírus bentlakásos gondozási létesítményekben való terjedésének korlátozását, valamint az otthoni gondozás és a közösségi alapú szolgáltatások fejlesztésének előmozdítását célzó műveletek támogatását. A kohéziót és az európai területeket támogató helyreállítási támogatás (REACT-EU) kiegészítő forrásokat biztosított az ESZA+ és az ERFA keretében többek között a gondozók védőfelszerelésének beszerzésére, valamint a kiterjesztett egészségügyi és szociális ellátási szolgáltatásokra.

19. Az ENSZ különleges előadóinak adott válaszában a Bizottság kijelentette, hogy az intézményi szolgáltatásokról a közösségi alapú szolgáltatásokra való áttérés előmozdítása bizonyos esetekben átmeneti megoldásokat igényelhet az egészséges és biztonságos életkörülmények biztosítása érdekében. Hangsúlyozta, hogy célja annak biztosítása, hogy ez ne ássa alá a CRPD 19. cikkének általános célját.

20. Az ENSZ előadóinak arra vonatkozó kérdésére válaszolva, hogy az esb-alapok a nagy intézményeket a fogyatékossgal élő személyek számára kisebb intézményekkel helyettesítik-e, a Bizottság kijelentette, hogy a tagállamok felelőssége, hogy megválasztásuk, milyen projekteket támogatnak, de meg kell felelniük az előfeltételeknek.

Az ombudsman értékelése

- 21.** Az ombudsman értékelése figyelembe veszi a nemzeti ombudsmanok és a vizsgálat keretében megkérdezett civil társadalmi szervezetek válaszait, amelyek a mellékletben találhatók.
- 22.** A közös rendelkezésekről szóló rendelet kimondja, hogy bár a tagállamok felelősek az operatív programok [18] és a partnerségi megállapodások [19] előkészítéséért, valamint a programoknak az alkalmazandó nemzeti és uniós joggal összhangban történő végrehajtásáért [20], a Bizottság felelős annak nyomon követéséért, hogy az esb-alapokat a rendeletben meghatározott céloknak és normáknak megfelelően használják-e fel.
- 23.** Az esb-alapok nyomon követése során a Bizottságnak értékelnie kell, hogy a tagállamok követik-e az abban meghatározott iránymutatásokat. A *fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló, 2021–30-as stratégiájában* [21] a Bizottság bejelentette, hogy 2023-ban iránymutatást fogad el, amelyben a *tagállamok számára javaslatot tesz az önálló életvitel és a közösségbe való befogadás javítására vonatkozóan*. Rendkívül fontos, hogy a Bizottság a fogyatékossgal élő személyeket képviselő szervezetekkel konzultálva dolgozza ki ezt az iránymutatást.
- 24.** Az ombudsman továbbá úgy véli, hogy a Bizottságnak naprakész és egyértelmű iránymutatást kell nyújtania saját alkalmazottai számára annak érdekében, hogy szigorúan nyomon követhessék, hogy a tagállamok uniós források felhasználása megfelel-e a CRPD 19. cikkének. A Bizottság személyzete számára az intézményesítettség csökkentéséről szóló egyetlen nyilvánosan elérhető iránymutatás 2014-ből származik [22]. Nem tartalmaz ellenőrző listát azokról az elemekről, amelyeket a Bizottság referenseinek figyelembe kell venniük a nemzeti dokumentumok értékelésekor. Az iránymutatás leíró jellegű, és hasznos lenne, ha gyakorlatiasabbá válna. [23]
- 25.** A közös rendelkezésekről szóló új rendeletben és a Covid19-világjárványra válaszul létrehozott kiegészítő finanszírozási programokban bekövetkezett változások miatt prioritást élvez az új iránymutatás kiadása a tagállamok és a Bizottság saját személyzete számára. Elfogadásukat követően a nyilvános ellenőrzés megkönnyítése érdekében közzé kell tenni őket az interneten.

Iránymutatás a tagállamok számára

- 26.** A Bizottság jóváhagyja a partnerségi megállapodásokat és ezt követően a kapcsolódó alapokat végrehajtó programokat [24]. A 2014–2020-as finanszírozási időszakban [25] a jóváhagyás feltétele a CRPD végrehajtására és alkalmazására vonatkozó igazgatási kapacitás megléte [26], valamint a szegénység csökkentésére irányuló stratégiai szakpolitikai keret megléte, beleértve az intézményi ellátásról a közösségi alapú ellátásra való áttérést elősegítő intézkedéseket is [27].

27. A nemzeti programok [28] nem minden esetben erősítik meg kifejezetten az intézményesítettség csökkentésével kapcsolatos konkrét nemzeti stratégia meglétét. A Bizottságnak törekednie kell arra, hogy a jelenlegi, 2021–2027-es programozási időszakban [29] foglalkozzon ezzel, például azáltal, hogy felkéri a tagállamokat, hogy nyújtsanak egyértelmű tájékoztatást az intézményesítettség csökkentésére irányuló stratégiáikról.

28. A 2021–2027-es programozási időszakban a Bizottság köteles ellenőrizni, hogy a nemzeti programok megfelelnek-e az előfeltételeknek. [30]

29. Ami a horizontális feltételeknek való megfelelést illeti, az ombudsman megjegyzi, hogy a Bizottság már kiadott iránymutatást, beleértve az esb-alapok felhasználása során az Alapjogi Chartának való megfelelésről szóló ellenőrző listát [31]. Ez egy korábbi ombudsmani vizsgálatra adott válaszként érkezett [32].

30. Az intézményesítettség csökkentése szempontjából releváns két tematikus feltétel [33] tekintetében e két feltétel teljesítésének kritériumai általánosak. A tagállamoknak szóló, küszöbön álló iránymutatásnak arra kell törekednie, hogy többek között példákkal szolgáljon azokra a lehetséges intézkedésekre, amelyek támogathatják az intézményesítettség csökkentését, valamint a családi és közösségi alapú gondozásra való áttérést. Erről konzultálni kell a fogyatékossgal élő személyeket képviselő szervezetekkel, és fel kell kérni, hogy javasolják az ilyen intézkedések lehetséges jellemzőit.

31. Az ombudsman arra is ösztönzi a Bizottságot, hogy gondoskodjon arról, hogy a tagállamok biztosítsák az uniós Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz forrásainak felhasználását is, előmozdítva az intézményesítettség csökkentését is.

Iránymutatás a Bizottság személyzete számára

32. A *fogyatékossgal élő személyek jogairól* szóló, 2021–30-as stratégiájában a Bizottság kijelentette, hogy az elmúlt programozási időszakban kizárták az esb-alapok hosszú távú lakóépületek építésére vagy felújítására való felhasználását. A Bizottság azonban elismeri, hogy a gyakorlatban elfogadja az esb-alapok intézmények számára történő felhasználását, ha a tagállamok bizonyítani tudják, hogy a finanszírozás az „intézménymentesítési folyamat” részét képezi. [34]

33. Ez problematikus lehet, ha az UNCRPD-bizottság egyértelmű kijelentéseivel és ajánlásaival szembenézünk. A személyzetére vonatkozó iránymutatásban a Bizottságnak ezért nagyon világosan meg kell határoznia, hogy egy ilyen folyamat mit foglal magában [35], és mutatókat kell meghatároznia annak meghatározására vonatkozóan. Emellett a Bizottságnak ellenőriznie kell, hogy az eljárás átlátható-e, hogy nyilvános ellenőrzés alatt álljon. Az iránymutatásnak egyértelművé kell tennie, hogy a finanszírozó intézményekre vonatkozó tilalom alóli kivételeket szűken kell értelmezni, és tükrözni kell az ENSZ-bizottság azon megjegyzését, hogy nem szabad új „hosszú távú intézményeket” építeni, és hogy a „hosszú távú ápolást biztosító

bentlakásos intézményeket” nem szabad megújítani „ a lakosok fizikai biztonságának megőrzéséhez szükséges legsürgősebb intézkedéseken túl” . [36]

Nyomonkövetési eszközök

34. A nemzeti programok keretében elért előrehaladást csak akkor lehet értékelni, ha a Bizottság érdemi és időszerű tájékoztatást kap azok teljesítményéről. Bár a Bizottságnak a nemzeti hatóságok által szolgáltatott információkra kell támaszkodnia, nagyobb mértékben figyelembe kell vennie a független információforrásokat is. E célból szisztematikusan fel kell használnia a nemzeti és regionális ombudsmanok jelentéseit, akik közül sokan a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezmény nyomonkövetési keretrendszerének részét is képezik [37] . A Bizottság az értékelés gazdagítása érdekében közvetlenül is felveheti velük a kapcsolatot bizonyos kérdésekkel kapcsolatban.

35. A Bizottság hangsúlyozta a nemzeti monitoringbizottságok fontosságát. [38] Mivel a nemzeti programokban szereplő információk általánosak, a Bizottságnak szüksége lehet a pályázati felhívásokra vonatkozó információkra, hogy értékelni tudja azon követelménynek való megfelelést, amely szerint a finanszírozott intézkedések hozzájárulnak az intézményesítettség csökkentéséhez. A monitoringbizottságok megvitatják és kommentálják a javaslatokat. Részt vesznek a projektek kiválasztásához használt módszertan és kritériumok meghatározásában is.

36. A fogyatékossgal élő személyeket képviselő szervezetek monitoringbizottságokban való részvétele döntő szerepet játszhat ebben a folyamatban. A Bizottságnak ezért sürgetnie kell a tagállamokat, hogy segítsék elő az ilyen szervezetek képviselőinek részvételét. A Bizottságnak azt is elő kell írnia a tagállamok számára, hogy gondoskodjanak arról, hogy a monitoringbizottság határozatait – különösen a nemzeti hatóságoknak címzett, finanszírozással kapcsolatos ajánlásokat – hozzáférhető formátumban tegyék közzé az érintett nemzeti hatóságok honlapján. A Bizottság arra is ösztönözhetné a tagállamokat, hogy felkérjék a nemzeti ombudsmanokat, hogy megfelelő minőségben (tanácsadóként vagy tagként) vegyenek részt a monitoringbizottságokban.

Korrektíós intézkedések és kötelezettségszegési eljárások

Az ombudsman kérdései a Bizottsághoz

37. 2020-ban a Bizottsághoz kötelezettségszegési panaszok érkeztek Ausztriával és Lengyelországgal szemben az esb-alapok által társfinanszírozott intézményi gondozási létesítmények építésével kapcsolatban. [39] Az ombudsman e kötelezettségszegési panaszok állásáról kérdezte a Bizottságot.

38. Az ombudsman azt is megkérdezte, hogy milyen körülmények között – ha egyáltalán – a

Bizottság fontolóra veszi egy tagállammal szemben az esb-alapok felhasználásával kapcsolatos kötelezettségszegési eljárás megindítását.

39. Végezetül az ombudsman tudni akarta, hogy milyen intézkedéseket irányoznak elő abban az esetben, ha az esb-alapokat a CRPD követelményeivel ellentétesen használják fel.

A Bizottság válasza

40. A Bizottság kifejtette, hogy az osztrák panasz az ERFA által 2014–20-ban támogatott osztrák vidékfejlesztési program keretében társfinanszírozott, fogyatékkal élő személyek számára biztosított létesítményekre vonatkozik. A lengyel panasz nyolc, az ERFA keretében társfinanszírozott projektre vonatkozik. A Bizottság jelenleg vizsgálja mindkét panaszt.

41. A Bizottság kijelentette, hogy amennyiben az esb-alapokból támogatásban részesülő intézményi gondozási létesítményben megsértik a Chartát vagy a CRPD-t, és ha a jogsértés finanszírozott tevékenységekhez kapcsolódik, és a tagállam ezt nem kívánta kijavítani, a Bizottság „pénzügyi irányítási intézkedéseket” alkalmazhat (a kifizetések megszakítása vagy felfüggesztése vagy pénzügyi korrekció). Ennek során a Bizottság figyelembe veszi a jogsértés jellegét, súlyosságát és pénzügyi következményeit annak meghatározásakor, hogy milyen korrekciós intézkedéseket kell alkalmazni a közös rendelkezésekről szóló rendeletben meghatározottak szerint.

42. Ha az előfeltételek nem teljesülnek, a Bizottság dönthet úgy, hogy nem téríti vissza a vonatkozó kiadásokat.

Az ombudsman értékelése

43. Az ombudsman értékelése figyelembe veszi a nemzeti ombudsmanok és a vizsgálat keretében megkérdezett civil társadalmi szervezetek válaszait, amelyek a mellékletben találhatók.

44. A CRPD [40] és az Európai Unió Alapjogi Chartája [41] tiltja a fogyatéklapon alapuló megkülönböztetést. A CRPD megállapítja az önálló életvitelhez való jogot. [42] A Charta meghatározza a fogyatéklagon élő személyek azon jogát, hogy a függetlenséget biztosító intézkedések előnyeit élvezzék. [43] A közös rendelkezésekről szóló rendelet előírja, hogy a tagállamoknak és a Bizottságnak biztosítaniuk kell az uniós jog tiszteletben tartását [44], beleértve a Chartának és a CRPD-nek [45] való megfelelést az esb-alapok végrehajtása során.

45. 2021-ben az ENSZ-bizottság aggodalmának adott hangot azzal kapcsolatban, hogy az uniós forrásokat hogyan használják fel több uniós tagállamban, és ajánlásokat tett annak biztosítására, hogy a pénzeszközöket a CRPD 19. cikkével összhangban használják fel. [46] Az ombudsman azonban nem tudja, hogy a Bizottság hivatalosan kötelezettségszegési eljárást indított bármely tagállam ellen amiatt, hogy esb-alapokat olyan tevékenységekre használ fel,

amelyek nem felelnek meg a CRPD-nek, vagy hogy a Bizottság által az EUMSZ 258. cikke alapján kiadott indokolással ellátott vélemény alapján felfüggesztette az időközi kifizetéseket. [47]

46. A Bizottság egyértelművé tette, hogy formálisan csak végső lehetőségként indít kötelezettségszegési eljárást, amennyiben nem sikerül megállapodásra jutni az uniós jog be nem tartásával gyanúsított tagállammal. [48] E célból hangsúlyozta a nemzeti bíróságok szerepét az uniós jog érvényesítésében, többek között azáltal, hogy az Európai Unió Bírósága elé terjesztik az ügyeket [49] .

47. Egy korábbi vizsgálat [50] keretében az ombudsman hangsúlyozta a kötelezettségszegési eljárások hasznosságát annak biztosítása érdekében, hogy a tagállamok teljesítsék alapvető jogi kötelezettségeiket, és elkerüljék az alapvető jogok egyéni megsértését. Ez különös jelentőséggel bír, tekintettel arra, hogy számos fogyatékossgal élő személy kiszolgáltatott helyzetben van, és milyen kihívásokkal kell szembenéznie a nemzeti szintű bírósági eljárások lefolytatása során.

48. Az ombudsman sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy úgy tűnik, hogy a Bizottság nem követte ezt a megközelítést, különösen azzal a céllal, hogy a kötelezettségszegési eljárásokat olyan eszközként használja fel, amely biztosítja, hogy a tagállamok előmozdítsák és ne akadályozzák az intézményesítetttség csökkentését, és ezáltal betartsák a Chartát és a CRPD-t az uniós források felhasználása során.

49. Egy korábbi ombudsmani vizsgálattal [51] összefüggésben kiderült, hogy a Bizottság intenzív párbeszédet folytatott a magyar hatóságokkal egy olyan uniós finanszírozású projektről, amely nem tett eleget az intézményesítetttség csökkentésére vonatkozó kötelezettségének, miután az ENSZ-bizottság aggályokat vetett fel [52] . Az ombudsman úgy véli, hogy a Bizottság szisztematikusabban alkalmazhatná ezt a megközelítést.

50. Annak ellenére, hogy a tagállamok felelősek az esb-alapokban részesülő projektek kiválasztásáért és végrehajtásáért, a Bizottság köteles beavatkozni, ha tudomására jut, hogy egy projekt nem felel meg a CRPD-nek és a közös rendelkezésekről szóló rendeletnek, különösen az intézményesítetttség csökkentésére vonatkozó kötelezettség tekintetében. Különösen, ha az ENSZ-bizottság aggályokat vet fel azzal kapcsolatban, hogy az uniós finanszírozású tevékenységek megfelelnek-e a CRPD intézményesítetttség csökkentéséről szóló rendelkezéseinek, a Bizottságnak aktívan fel kell vetnie a kérdést az érintett tagállammal, és fontolóra kell vennie pénzügyi szankciók kiszabását a közös rendelkezésekről szóló rendeletben [53] előírtak szerint.

Következtetés

A vizsgálat alapján az ombudsman az alábbi következtetéssel zárja le az ügyet:

A vizsgálat lezárult, mivel ebben a szakaszban további vizsgálatok nem indokoltak. Az

alábbiakban egy sor javítási javaslat található.

Az Európai Bizottság, az Ombudsmanok Európai Hálózatának tagjai és az UNCRPD 33. cikkének (2) bekezdése szerinti uniós keret tagjai tájékoztatást kapnak e határozatról.

Javaslatok a javításra

Útmutatás

i) A Bizottságnak egyértelműbb iránymutatást kell nyújtania a tagállamoknak és a saját személyzetének arról, hogy az esb-alapok, valamint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében felhasznált források felhasználásával összefüggésben elő kell mozdítani az intézményesítettség csökkentését. Az új iránymutatás kiadása kiemelt kérdés, tekintettel az új közös rendelkezésekről szóló rendeletben és a Covid19-világjárványra válaszul létrehozott kiegészítő finanszírozási programokban bekövetkezett változásokra. Elfogadását követően az iránymutatást online kell közzétenni a nyilvános ellenőrzés megkönnyítése érdekében.

... a tagállamok részére

(II) A 2023-ra tervezett iránymutatásban a Bizottságnak egyértelmű és egyértelmű tájékoztatást kell nyújtania az intézményesítettség csökkentésének szükségességéről és arról, hogy ez miként valósítható meg, különösen a közös rendelkezésekről szóló rendelet szerinti tematikus előfeltételek összefüggésében. Az iránymutatásnak példákat kell tartalmaznia azokra a lehetséges intézkedésekre, amelyek támogatják az intézményesítettség csökkentését és a családi és közösségi alapú gondozásra való átállást.

(III) Ezen iránymutatás kidolgozása során a Bizottságnak a fogyatékossgal élő személyeket képviselő szervezetek véleményét kell kérnie.

iv. Az iránymutatásnak a tagállamokat a következőkre kell utasítania:

a) nemzeti programjaikba belefoglalják az intézménytelenítéssel kapcsolatos stratégiákra vonatkozó információkat;

b) gondoskodik arról, hogy az általuk a Bizottsághoz jóváhagyásra benyújtott „partnerségi megállapodások” és operatív programok kellően részletesek legyenek ahhoz, hogy azok ne terjedjenek ki a fogyatékossgal élő és az idősebb személyek számára létrehozott intézményekre;

C) annak biztosítása, hogy az uniós Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében általuk finanszírozott tevékenységek hozzájáruljanak az intézményesítettség csökkentésének előmozdításához;

D) törekedni kell arra, hogy a fogyatékossgal élő személyeket képviselő szervezeteket szisztematikusan bevonják az esb-alapokba tartozó projektek tervezésébe, kiválasztásába, végrehajtásába, nyomon követésébe és értékelésébe.

... a Bizottság személyzete számára

V) Annak értékelése során, hogy a nemzeti stratégiák és tervek összhangban vannak-e a CRPD-vel, valamint az uniós joggal és szakpolitikákkal („horizontális előfeltételek”), a Bizottságnak:

a folyamat során a lehető leghamarabb konzultáljon a nemzeti emberi jogi intézményekkel és a civil társadalmi szervezetekkel;

b) lehetőség szerint vegye figyelembe a nemzeti ombudsmanok által azzal kapcsolatban végzett vizsgálatokat, hogy az uniós források felhasználása összeegyeztethető-e az intézményesítettség csökkentésének céljával;

C) előnyben részesíti az UNCRPD-bizottság tagállamait érintő véleményeket.

(VI) A Bizottságnak mutatókat kell meghatároznia az intézményesítettség csökkentési folyamatának meghatározására vonatkozóan, beleértve annak szükségességét, hogy ellenőrizték a tagállamok intézményesítettségének csökkentésére irányuló folyamatok meglétét és átláthatóságát.

(VII) Az iránymutatásnak egyértelművé kell tennie, hogy a finanszírozó intézményekre vonatkozó tilalom alóli kivételeket megszorítóan kell értelmezni, és tükröznie kell az ENSZ-bizottság azon megjegyzését, hogy nem szabad új „*hosszú távú intézményeket*” építeni, és hogy a „*hosszú távú ápolást biztosító bentlakásos intézményeket*” nem szabad megújítani „*a lakosok fizikai biztonságának megőrzéséhez szükséges legsürgősebb intézkedéseken túl*”.

Monitoringbizottságok

(VIII) A Bizottságnak ösztönöznie kell a tagállamokat, hogy segítsék elő a fogyatékossgal élő személyeket képviselő szervezetek részvételét a monitoringbizottságokban. A Bizottságnak arra is ösztönöznie kell a tagállamokat, hogy felkérjék a nemzeti ombudsmanokat, hogy megfelelő szerepet töltsenek be a monitoringbizottságok munkájában (tanácsadóként vagy tagként).

(IX) A Bizottságnak elő kell írnia a tagállamok számára annak biztosítását, hogy a monitoringbizottság határozatait, különösen a nemzeti hatóságoknak címzett, finanszírozással kapcsolatos ajánlásokat hozzáférhető formátumban tegyék közzé az érintett nemzeti hatóságok honlapján.

Végrehajtás

(x) A Bizottságnak proaktívabb megközelítést kell alkalmaznia a jogérvényesítés terén, többek között kötelezettségszegési eljárások révén, különösen akkor, ha aggályok merülnek fel azzal kapcsolatban, hogy az esb-finanszírozású tevékenységek ellentétesek az intézményesítettség csökkentésére vonatkozó kötelezettséggel.

Emily O'Reilly európai ombudsman

Strasbourg, 2022. 04. 27.

I. MELLÉKLET: Ombudsmanok és civil társadalmi szervezetek válaszai az ombudsman vizsgálatával összefüggésben Megfigyelés

A nemzeti ombudsmanok válaszai

51. Néhány válaszadó azt állította, hogy az esb-alapokat a nagy intézményekről a kisebb intézményekre való áttérés finanszírozására használták fel, és elvárják, hogy a forrásokat továbbra is a meglévő intézmények fejlesztésére vagy új intézmények építésére használják fel.

52. Több válaszadó úgy vélte, hogy nemzeti hatóságaiknak egyedi stratégiát kell kidolgozniuk az intézményesítettség csökkentésére. [54] A kis szociális szolgáltatóknak az intézményesítettség csökkentése érdekében jobban hozzá kell férniük az esb-alapokhoz. [55] A fogyatékossgal élő személyeket képviselő szervezeteket szisztematikusan be kell vonni az esb-alapokba tartozó projektek tervezésébe, kiválasztásába, végrehajtásába, nyomon követésébe és értékelésébe.

53. Az ombudsmanoknak a monitoringbizottságokban való esetleges részvételével kapcsolatban az ötletet támogató válaszadók hangsúlyozták, hogy a nyomon követés hatékonyságának biztosítása érdekében felül kell vizsgálni a jelenlegi módszertant. Ha az ombudsman megbízatása nem irányozza elő a bizottságokban való részvételt, és ez további forrásokat foglal magában, ezt figyelembe kell venni. [56] A legtöbb válaszadó azt mondta, hogy az alapok nyomon követése nem tartozik hatáskörükbe, de felügyelhetik az ellenőrző szerveket. [57] Néhányan rámutattak arra, hogy a monitoringbizottságokban való részvétel akadályozhatja intézményi függetlenségüket.

Civil társadalmi szervezetek válaszai

Támogatás az esb-alapokból a közösségi és családi gondozásra való átálláshoz

54. Az Európai Fogytékosügyi Fórum (EDF) megállapította, hogy az intézményesítettség csökkentésével kapcsolatos tematikus feltételt a különböző tagállamokban eltérően értelmezik. A Bizottság által előírányzott iránymutatásoknak nagyon egyértelműnek és ambiciózusnak kell lenniük, és azokat a fogyatékossgal élő személyeket képviselő szervezetek hozzájárulásával kell kidolgozni.

55. A Független Életvitel Európai Hálózata (ENIL) megállapította, hogy a 2014–2020-as programozási időszak előzetes feltételei nem akadályozták meg a fogyatékossgal élő személyeket szolgáló intézményekbe történő beruházásokat. Véleményük szerint ez nem fog változni a 2021–2027-es programozási időszakra alkalmazandó előfeltételek miatt, mivel:

i) A Bizottság arra az álláspontra helyezkedett, hogy a tartós ápolást és orvosi felügyeletet igénylő személyek számára engedélyezettek a hosszú távú tartózkodást biztosító bentlakásos intézmények beruházásai mindaddig, amíg a tagállamok előrelépést tesznek az önálló életvitel és az intézménytelenítés biztosítása terén [58].

(II) Annak értékelése során, hogy a tagállamok teljesítik-e a támogató horizontális feltételeket, a Bizottság a nemzeti irányító hatóságok véleményére támaszkodik, és nem kéri ki a nemzeti emberi jogi intézmények és a civil társadalmi szervezetek véleményét.

A Bizottság által végzett ellenőrzés

56. Az EFA szerint a Bizottság „túlterheltnak tűnik”. Túlzottan függ a helyi és nemzeti civil társadalmi szervezetektől is, hogy számoljanak be az alapokkal való visszaélésről. Ezek a szervezetek azonban korlátozott kapacitással rendelkeznek arra, hogy ilyen intenzív munkát végezzenek. Ezenkívül nem tudnak könnyen hozzáférni az uniós alapokra előírányzott intézkedésekről, ezért gyakran csak az intézmények építésének/felújításának megkezdése után nyújthatnak be észrevételeket, ami már túl késő.

57. Az ENIL elmondta, hogy a tagállami és uniós szintű nyomonkövetési rendszerek nem elég szilárdak ahhoz, hogy megakadályozzák az esb-alapok felhasználását olyan projektek esetében, amelyek állandósítják a fogyatékossgal élő személyek társadalmi kirekesztését és szegregációját. A Bizottságnak nagyobb felelősséget kell vállalnia annak biztosításáért, hogy a tagállamok által az esb-alapok fogadására kiválasztott projektek megfeleljenek az olyan prioritásoknak, mint az intézményesítettség csökkentése. A Bizottsághoz jóváhagyásra benyújtott „partnerségi megállapodások” és operatív programok azonban gyakran elég homályosak ahhoz, hogy lefedjék a fogyatékossgal élő személyek és az idősek számára létrehozott intézmények építését.

A civil társadalom szerepe a nemzeti monitoringbizottságokban

58. Az EFA elmondta, hogy a civil társadalmi szervezetek nemzeti monitoringbizottságokba való bevonása tagállamonként eltérő. A fogyatékossgal foglalkozó szervezeteket (nemzeti fogyatékossgal foglalkozó tanácsokat és helyi szervezeteket) be kell vonni az uniós finanszírozású intézkedések kiválasztásába és nyomon követésébe, különös tekintettel az

intézményesítettség csökkentésére irányuló beruházásokra.

59. Az ENIL úgy véli, hogy a fogyatékossgal élő személyeket képviselő szervezeteket nem vonják be kellő mértékben a projektek végrehajtási, nyomon követési és értékelési szakaszába. Nincs olyan forrás, amely lehetővé tenné a részvételüket. Számos kis szervezet nem rendelkezik elegendő információval a monitoringbizottságok munkájáról vagy arról, hogy hogyan válhatnak taggá. Az esb-alapokba tartozó befektetések tekintetében is hiányzik az átláthatóság, és az információk gyakran nem hozzáférhető formában is rendelkezésre állnak. Még azokban az esetekben is, amikor a civil társadalmi szervezetek jelentős erőfeszítéseket tesznek annak érdekében, hogy hozzájáruljanak az e kérdésekkel kapcsolatos konzultációkhoz, észrevételeiket gyakran indoklás nélkül elutasítják.

60. A monitoringbizottságokban részt vevő szervezetek úgy vélik, hogy az ülésekre túl ritkán kerül sor, túl sok területet fednek le, és nagyon technikai jellegűek. Ennek eredményeként a szervezetek nem képesek megvitatni az őket érintő kérdéseket. Az ülésekre gyakran túl későn kerül sor, miután az esb-alapokban részesülő potenciálisan problémás fellépések/projektek már megkezdődtek.

A világhátrány hatása az intézményesítettség csökkentésére

61. Az EFA elmondta, hogy valós a kockázata annak, hogy a világhátrány alatt az intézményi gondozási intézményekben aránytalan egészségügyi hatások arra fognak vezetni, hogy a tagállamok többet kívánnak befektetni az intézményi ellátásba, ami súlyosan aláásná az intézményesítettség csökkentése felé tett előrelépést. Bár az EFA elismeri, hogy a Bizottság megpróbálta ellenezni az egyes nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervekben szereplő intézményekbe történő beruházásokra irányuló javaslatokat, attól tart, hogy ezek a beruházások továbbra is megvalósulhatnak. Tekintettel arra, hogy a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében a tagállamoknak az esb-alapokhoz képest nagyobb rugalmasságot biztosítanak, az EFA sürgeti a Bizottságot, hogy „vonzóan” fokozza saját nyomon követését, valamint nyújtson pénzügyi támogatást a civil társadalmi szervezeteknek, amelyek segíthetik a nyomon követést.

62. Az ENIL aggodalmát fejezte ki amiatt, hogy a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz forrásait az intézményi ellátás megerősítésére fogják felhasználni, különösen az idősek számára. Ezeket az uniós forrásokat például izolációs vagy fizikai távolságtartási létesítmények biztosítására lehetne felhasználni. Az ENIL néhány nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terv tervezetében bizonyítékot talált egyes országokban az intézményekbe tervezett beruházásokra vonatkozóan.

63. Az ENIL arra is rámutatott, hogy a fogyatékossgal élő személyek (gyermekek, felnőttek és idősek) nagy intézményei továbbra is részesülnek az esb-alapokból. Sok fogyatékossgal élő gyermeket kisebb bentlakásos létesítményekbe helyeztek át, ahelyett, hogy családjukhoz tértek volna vissza, vagy más családi gondozási formákban részesültek volna. Az esb-alapok keretében nincs elegendő beruházás a személyes segítségnyújtáshoz és a hozzáférhető lakhatáshoz. A legtöbb tagállamban, amelyek *finanszírozási prioritásként az intézményi*

ellátásról a közösségi ellátásra tértek át, a fogyatékossgal élő személyeket nagyobb intézményekből kisebb intézményekbe helyezték át (különböző nevek alapján). A Bizottságnak az ENSZ Fogyatékossgal Élő Személyek Jogaival Foglalkozó Bizottsága által 2022-ben végrehajtott második uniós felülvizsgálat lehetőséget kell kínálnia arra, hogy levonja a 2014–20-as programozási időszak tanulságait.

Korrekcíós intézkedések és kötelezettségszegési eljárások

A civil társadalmi szervezetek észrevételei

64. Az ENIL kijelentette, hogy az Ausztriával és Lengyelországgal szemben indított kötelezettségszegési eljárások (valamint az előző évi Románia elleni eljárások) több mint egy éve folytatódnak. A Bizottság tájékoztatta az ENIL-t, hogy mindhárom eljárást le kívánja zárni. Az ENIL előadta, hogy a Bizottság kizárólag a nemzeti hatóságok álláspontjára támaszkodik. Nem kérte például a lengyel vagy osztrák ombudsman véleményét. Az ENIL konzultált a lengyel ombudsmannal a Lengyelországot érintő jogsértési panaszról. Az ENIL szerint a lengyel ombudsman aggodalmát fejezte ki a lengyelországi intézménytelenítési folyamat és az emberi jogi normáknak való megfelelés miatt. Az ENIL szerint a lengyel ombudsman képes felmérni, hogy az uniós finanszírozású tevékenységek aláássák-e az intézményesítettség csökkentése felé tett előrelépést.

65. Az ENIL elmondta, hogy a Bizottság mindeddig nem állapította meg az uniós jog megsértését, és nem alkalmazott más szankciót sem a fogyatékossgal élő személyek és az idősek számára létrehozott intézményekkel kapcsolatos, az esb-finanszírozású intézkedésekkel kapcsolatban.

[1] Lásd például: A C-335/11. és C-337/11. sz., *HK Danmark kontra Dansk almennyttigt Boligselskab* és *HK Danmark kontra Dansk Arbejdsgiverforening* ügyben 2013. április 11-én hozott ítélet 30. pontja [Link]; és

A C-363/12. sz., *Z. kontra A Government Department* ügyben 2014. március 18-án hozott ítélet 73. pontja, <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&num=C-363/12> [Link]

[2] A Tanács határozata (2009. november 26.) a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezménynek az Európai Közösség által történő megkötéséről <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32010D0048> [Link]

[3] Az ENSZ Emberi Jogi Főbiztosának Hivatala az intézményesítettség csökkentését úgy jellemezte, mint „egy olyan folyamat, amely a fogyatékossgal élő személyek számára biztosítja az életfeltételek megváltoztatását az intézményi és egyéb szegregációs környezetről egy olyan rendszerre, amely lehetővé teszi a társadalmi részvételt, amennyiben a szolgáltatásokat egyéni akaratuk és preferenciájuk szerint nyújtják a közösségben”. Lásd: Az ENSZ Közgyűlése (2014), Tematikus tanulmány a fogyatékossgal élő személyek önálló életvitelhez és a közösségbe való felvételéhez való jogáról: az ENSZ Emberi Jogi Főbiztosa Hivatalának jelentése,

A/HRC/28/37, 25. pont.

[4]

<https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities/committee-on>
[Link]

[5] 2017. október 27-i 5. sz. általános megjegyzés, 15. pont és 15. pont e) alpont:

<https://digitallibrary.un.org/record/1311739?ln=en> [Link]

[6] Az Európai Unió első jelentésére vonatkozó, 2015. október 2-i záró észrevételek 51. pontja:

<https://digitallibrary.un.org/record/812354?ln=en> [Link]

[7] Az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra, az Igazságos Átmenet Alapra és az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapra vonatkozó közös rendelkezések, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a határigazgatás és a vízümpolitika pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról szóló (EU) 2021/1060 rendelet

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32021R1060> [Link]

[8] 1303/2013/EU rendelet az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra, a Kohéziós Alapra, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó közös rendelkezések megállapításáról, valamint az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra, a Kohéziós Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32013R1303> [Link]

[9] Az 1303/2013/EU rendelet (13) preambulumbekzdése és preambuluma, (6) preambulumbekzdése és 9.3. cikke.

[10] 417/2018/JN és 1233/2020/MMO ügy.

[11] Az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége értékelte az esb-alapok tagállamok általi felhasználását intézményi gondozási létesítmények építésére és felújítására:

https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2017-independent-living-part-ii-funding-budgeting_en.pdf
[Link]

[12]

<https://spcommreports.ohchr.org/TMResultsBase/DownloadPublicCommunicationFile?gId=25267>
[Link]

[13] A válaszok a következő címen érhetők el:

<https://www.ombudsman.europa.eu/en/doc/correspondence/en/155220> [Link]

[14] A tagállamoknak monitoringbizottságokat kell kijelölniük annak ellenőrzésére, hogy az

esb-alapokat felhasználó operatív programokat megfelelően hajtják-e végre. A bizottságok elnöki tisztét a nemzeti irányító hatóság látja el, és tagjai regionális, gazdasági és szociális partnerek. Az Európai Bizottság tanácsadó szerepet tölt be a bizottságban.

[15] Ausztriából, baszk országból, Belgiumból, a Cseh Köztársaságból, Horvátországból, Dániából, Észtországból, Finnországból, Franciaországból, Izlandról, Lettországból, Máltáról, Portugáliából, Romániából, Szlovéniából, Spanyolországból, Svédországból és Trentoból érkezett ombudsman válaszolt. Válaszaik a következő címen érhetők el:

<https://www.ombudsman.europa.eu/en/doc/correspondence/en/155220> [Link]

[16] Az előfeltételeket az (EU) 2021/1060 rendelet határozza meg: „Horizontális előfeltételek”: A tagállamoknak nemzeti keretet kell létrehozniuk a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény végrehajtására, beleértve a mérhető célokkal rendelkező célkitűzéseket, az adatgyűjtési és nyomonkövetési mechanizmusokat, valamint olyan intézkedéseket, amelyek biztosítják, hogy a fogyatékossgal élő személyek és az idősek jogaira vonatkozó politikáik, jogszabályaik és normáik megfelelően tükröződjének az esb-alapokban részesülő programok előkészítésében és végrehajtásában. Ha egy ilyen előfeltétele nem teljesül, a pályázat nem jogosult finanszírozásra.

„Tematikus előfeltételek”: a marginalizált közösségek integrációjának finanszírozásához a tagállamoknak nemzeti stratégiai szakpolitikai kerettel kell rendelkezniük a társadalmi befogadásra és a szegénység csökkentésére, amely intézkedéseket tartalmaz az intézményi ellátásról a közösségi alapú ellátásra való áttérés előmozdítására. az egészségügyi ellátáshoz való egyenlő hozzáféréshez a tagállamoknak nemzeti vagy regionális egészségügyi stratégiai szakpolitikai kerettel kell rendelkezniük, amely a közösségi alapú szolgáltatások előmozdítását célzó intézkedéseket tartalmaz.

[17] Az európai strukturális és beruházási alapok keretében létrehozott szükséghelyzeti finanszírozási program:

https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/factsheets/2020/coronavirus-response-investment-in
[Link]

[18] Az (EU) 2021/1060 rendelet (13) preambulumbekkezdése és 21–24. cikke. „Minden program meghatározza a program politikai célkitűzésekhez való hozzájárulására vonatkozó stratégiát (...), amely egy vagy több prioritásból áll (...).”

[19] Az (EU) 2021/1060 rendelet (18) preambulumbekkezdése és 10–14. cikke. „A partnerségi megállapodásnak tömörnek kell lennie, és stratégiai dokumentumnak kell lennie a Bizottság és az érintett tagállam között a programok kialakításáról folytatott tárgyalásokhoz (...).”

[20] preambulum, (55) preambulumbekkezdés.

[21] <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1484> [Link]

[22] A Bizottság személyzete számára két iránymutatás létezik az intézményesítettség

csökkentésével kapcsolatban. Az első általános tanácsokkal szolgál az *előzetes feltételek* alkalmazásáról, beleértve az intézményesítettség csökkentésével kapcsolatos feltételeket is: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/eac_guidance_esif_part2_en.pdf [Link]. A második iránymutatás arra összpontosít, hogy az alapokon keresztül hogyan lehet „operalizálni” az intézményesítettséget. Példákat határoz meg az ESZA és az ERFA által finanszírozandó intézkedésekre, például az intézményesítettség csökkentésére irányuló stratégiák kidolgozására és az infrastruktúra közösségi alapú szolgáltatások nyújtásához való hozzáigazítására: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/guidance_deinstitutionalisation.pdf [Link].

[23] 2019 novemberében az intézményi ellátásról a közösségi alapú ellátásra való átállással foglalkozó európai szakértői csoport kimerítő dokumentumot dolgozott ki: [ellenőrző lista annak biztosítására, hogy az uniós finanszírozású intézkedések családi és közösségi alapú szolgáltatások kialakítása és az azokhoz való hozzáférés biztosítása révén hozzájáruljanak az önálló életvitelhez.](#) [Link]

[24] Az (EU) 2021/1060 rendelet 23. cikke

[25] Az 1303/2013/EU rendelet hatálya alá tartozik

[26] Az 1303/2013/EU rendelet – általános előzetes feltételrendszer 3.

[27] Az 1303/2013/EU rendelet – tematikus előzetes feltételrendszer 9.1.

[28] Elérhető: https://ec.europa.eu/regional_policy/en/atlas/programmes [Link]

[29] Az (EU) 2021/1060 rendelet hatálya alá tartozik

[30] Az (EU) 2021/1060 rendelet 15. cikkének (4) bekezdése.

[31] Az Európai Unió Alapjogi Chartájának az esb-alapok végrehajtása során történő tiszteletben tartásának biztosításáról szóló iránymutatások III. melléklete: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52016XC0723\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52016XC0723(01)) [Link]

[32] OI/8/2014/AN <https://www.ombudsman.europa.eu/en/decision/en/59836> [Link]

[33] Az (EU) 2021/1060 rendelet IV. mellékletének 4.4. és 4.6. pontja: „Az egészségügyre és a tartós ápolás-gondozásra vonatkozó stratégiai szakpolitikai keret” és „A társadalmi befogadásra és a szegénység csökkentésére vonatkozó nemzeti stratégiai szakpolitikai keret”

[34] Lásd határozatának 13. pontját.

[35] Az ENSZ fogyatékossgal élő személyek jogaival foglalkozó különleges előadója, miután 2022 márciusában látogatást tett az Európai Bizottságnál (és más uniós intézményeknél)

megállapította, hogy „a CRPD-ben (és valóban az Európai Unió Alapjogi Chartájában) szereplő, egyenlőségre/diszkrimináció-mentességre vonatkozó rendelkezés nem alkalmas a „progresszív megvalósításra”.

<https://www.ohchr.org/en/press-releases/2022/03/un-expert-hails-eu-commitment-disability-rights>
[Link]

[36] 2017. október 27-i 5. sz. általános megjegyzés, 49. pont:

<https://digitallibrary.un.org/record/1311739?ln=en> [Link]

[37] A fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény 33.2. cikke előírja, hogy a részes államok hozzanak létre egy keretet az egyezmény végrehajtásának előmozdítása, védelme és nyomon követése érdekében.

[38] Az (EU) 2021/1060 rendelet 38–40. cikke értelmében a Bizottság tanácsadói minőségben vesz részt ezekben a bizottságokban.

[39] 2019-ben a Bizottsághoz ugyanebben az ügyben kötelezettségszegési panasz érkezett Romániával szemben.

[40] A CRPD 5. cikke.

[41] A Charta 21. cikke.

[42] A fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezmény 19. cikke kimondja, hogy a feleknek intézkedéseket kell hozniuk annak érdekében, hogy biztosítsák a fogyatékossgal élő személyek önálló életvitelhez és a közösségbe való felvételéhez való jogát.

[43] A Charta 26. cikke előírja a fogyatékossgal élő személyek azon jogát, hogy a függetlenségüket, társadalmi és foglalkozási beilleszkedésüket, valamint a közösség életében való részvételüket biztosító bármely intézkedésben részesüljenek.

[44] preambulum, (55) preambulumbekzdés, 2021/1060 rendelet, valamint az 1303/2013 rendelet (12) preambulumbekzdése és 6. cikke.

[45] Az (EU) 2021/1060 rendelet 9. cikke.

[46] Az ENSZ-szerződések testületének adatbázisa, elérhető a következő internetcímen:

https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/TBSearch.aspx?Lang=en&TreatyID=4&DocTypeID=5
[Link]

[47] A Bizottság indokolással ellátott véleményét adhat ki és felfüggesztheti a kifizetéseket, feltéve, hogy „az indokolással ellátott véleményben tárgyalt kérdés és a szóban forgó kiadások között kellően közvetlen kapcsolat áll fenn annak érdekében, hogy kockára tegye annak

jogszerűségét és szabályszerűségét” . A 2021/1060 rendelet (70) preambulumbekkezdése

[48] A Bizottság közleménye: Az uniós jog: jobb eredmények a jobb alkalmazás révén:
https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C_.2017.018.01.0010.01.ENG
[Link]

[49] Uo., 2. pont.

[50] OI/8/2014/AN <https://www.ombudsman.europa.eu/en/decision/en/59836> [Link]

[51] 1233/2019/MMO ügy: <https://www.ombudsman.europa.eu/en/case/en/55112> [Link]

[52] CRPD/C/HUN/IR/1, 2020. szeptember 17.: <https://bit.ly/3elqo31>

[53] Az (EU) 2021/1060 rendeletben előírtak szerint. Például a fizetési határidő megszakítása (96. cikk) vagy a kifizetések felfüggesztése (97. cikk).

[54] Ausztria, Baszkföld, Cseh Köztársaság, Észtország, Lettország, Szlovénia ombudsmanjai

[55] Ausztria, Horvátország, Cseh Köztársaság, Észtország és Szlovénia ombudsmanjai

[56] Dánia, Észtország, Finnország, Málta, Portugália,

[57] Ausztria, baszk ország, Cseh Köztársaság, Horvátország, Románia, Szlovénia, Spanyolország, Svédország

[58] Az ENIL egy korábbi panasz tárgyát képező jogi véleményre hivatkozott az ombudsmanhoz (417/2018/JN): <https://www.ombudsman.europa.eu/en/case/en/52034> [Link]